29нчы майда Россия Хокук Академиясене? Урта - Идел филиалы бинасында тантаналы “Туган тел” к?не ?тте. Бу к?н татар телебезне саклау, ?стер?, туган телд? белем алу, милли традициял?рне, гореф-гад?тл?рне ки?р?к тарату максатыннан оештырылды. Ел саен ?т? торган олы б?йр?м “Туган телем – назлы г?лем” дип аталды. Б?йр?мне оештыручылар – Мордовия Республикасы милли с?яс?т эшл?ре министрлыгы, «Якташлар» диг?н Мордовия Республикасы татарларыны? милли-м?д?ни автономиясе, “Юлдаш» исемле Мордовия республикасы х?к?м?т газетасы.Мордовияне? милли м?кт?п директорлары, ки? ??мгыятчелек, х?к?м?т эшлеклел?ре, дин ?хелл?ре, укытучылар-укучылар - б?йр?м кунаклары булды. Кызганычка каршы, Ельник, Темник район в?килл?ре катнаша алмадылар.

Б?йр?мне котлап, Рафаиль З?ки улы Аширов (Мордовия Республикасы Госсобраниясе Председателе урынбасары, «Якташлар» ?ит?кчесе – Олылар Советы председателе) эчт?лекле чыгыш ясады. Ул телне?

тормышта токтан урыны, Мордовия ?ирлегенд?ге тел с?яс?те ??м х?к?м?т ягыннан телне саклау, толерантлык турында с?йл?де. «Туган татар теле, барлык телл?р к?к, тигез д?р???д? таныла, ч?нки ??р тел кеше хал?тен? берд?нбер ?авап ??м без сакларга тиеш тере мирас булып тора», ди. Бу бик матур, эчт?лекле чараны оештырган

??мгыятчелек в?килл?рен?, м?гариф хезм?тк?рл?рен?, б?йр?м кунак-ларына Рафаиль З?ки улы олы р?хм?тен белдерде.
Милли с?яс?т эшл?ре буенча министрлыкта б?лек м?дире Александр Михайлович Кочеваткин ??р кешене? тормышында, х?к?м?т ?лк?сенд? туган телл?рне? роле чиксез, ди. Д??л?т с?яс?те, д??л?тне? игътибары, д??л?тне? у?ай м?н?с?б?те телне? ?с?е, кулланылышта булуы ??м ч?ч?к атуына алып кил?. ?мма д?ньяда берн?рс?д? авырлыкларсыз булмаган т?сле, тел д? т?рле ?сеш чорлары кичер?. С?зен йомгаклагач, Александр Михайлович Мордовия Республикасы РНКАТ «Якташлар» правлениясе председателе Надия Низаметдин кызы Азисовага у?ышлы региональ милли-м?д?ни эшл?рен алып баруына олы б?я биреп, грамотасы бел?н б?л?ген тапшырды. Тагы гомерл?рен туган телл?рен?, м?д?ниятларына багышлаган эшл?рен к?реп, Рузаевка районы Татар Пешл? м?кт?бенд? 27 ел ана телен ??м ?д?биятын тырышып укыткан Саляева Сания Спартак кызына, Л?мбер? районы Пензятка м?кт?бенд? шулай ук 25 еллар буена армый-талмый укытучылык итк?н Юмаева Рауза М?кадд?с кызына, Тархан урта м?кт?бе директоры кил?ч?к буынга белем, милли а? ??м т?рбия эшен алып барган Кугушева Халис? Сафиулла кызына грамоталар бел?н берг? б?л?кл?рне А.М. Кочеваткин тапшырды. Ул:
- Бу чара тагы бер тапкыр Мордовиябезд? р?х?тл?неп т?рле телл?р б?йл?ме яши, ?с?,- ди.

Республикабыз эшм?к?ре, ??мгыять эшлеклесе Ш?миль З?к?рья улы Бикмаев туган телд? р?х?тл?неп чыгыш ясады. Ул б?йр?мд? катнашучыларны котлап, татар телебезне ярату, саклау ??м телебезне кил?ч?к буынга да ?иткер? турында д?лилл?п с?йл?де. Мисал ?чен ?зе ачкан “М?гариф» китапхан?сен китерде. Бер к?нг? бер ген? кеше булса да укырга татарча бер китап ала ик?н, ел ?йл?н?сенд? ул ?ч й?зг? якындаша; ?ч й?з кеше туган теленд? аралаша диг?н с?з. Шундый мисалларны байтак китерде ул. Туган телебез ана с?те бел?н бишект?ге ?ырлардан, ?бил?ребез с?йл?г?н ?кият-л?рд?н ишетеп к??елл?рг? се?? ??м ф?нни биекл?рг? мен?. Без бу кадерле телебезне югалтырга хакыбыз юк, ди.
Мордовия м?селманнарыны? ?з?к М?фтият ?ит?кчесе урынбасары Раис хазр?т Янгличев тел б?йр?менд? катнашучыларны котлау с?зенд?: “...?ле ген? булып кайткан дин ?хелл?рене? Казанда ?тк?н ?ыелыш дин турында т?гел, тел турында с?з алып барылды, ч?нки тел яш?с? – дин яш?ч?к, дип олы с?хн?л?рд?н ишеттердел?р, ди. Чынлап та, туган телебез - татар теле, зур тарихлы, ?ырлы, мо?лы тел. ЮНЕСКО

м?гълу?матларына караганда, татар теле ?зене? т?зеклеге, формасы, эзлеклелеге буенча д?ньяда - 4, ? к?пьяклы, ки? танылган булуы бел?н

14 урында тора. Туган тел к?нен б?тен илл?рд? олылап билгел?п ?т?л?р, бу чараны? ???мияте гаять зур. ?мма х?зерге заманда туган телне? х?лен кайгырту ??р к?н булырга тиештер, м?гаен» .
Котлаулар ?тк?ч, т?п доклад бел?н Азисова Надия Низаметдин кызы (Мордовия Республикасы РНКАТ «Якташлар» правлениясе председателе, ??мгыятьчелек (Общественная) палата ?гъзасы) республикабыз татарларыны? ана телен ?йр?н? (у?ыш ??м чиш?се м?сь?л?л?р), “Якташлар» оешмасыны? эшл?нелг?н ??м башкарасы эшл?ре турында мисаллар бел?н д?лилл?п ишеттерде.Чиш?се проблемалар арасында Л?мбер? районы татар милли-м?д?ни ?з?ген (?ит?кчесе Альфия Асым кызы Максимова) республика статусына к?чер? (??мгыять эшл?рен тормышка ашыру ?чен оешманы? бернинди ?и?азлары булмау ?.б...). Надия Низаметдин кызы ??мгыятьчелек исеменн?н телебезне саклап калуда, аны ?стер?д? зур ?леш кертк?н Атюрьево районы Усть-Рахмановка гомуми урта м?кт?бе завучы Эльвира Х?йд?р кызы Совешовага грамота ??м б?л?к тапшырды.

Республикада оештырылган зур б?йр?м кысаларында шигырь, татар ?ыры осталары б?йгел?ре ?тте. «Туган тел илен? с?ях?т» диг?н дистанцион олимпиада, читт?н торып инша конкурсы н?ти??л?ре буенча б?л?кл?р, грамоталар бирелде. Шуны ?йтеп кит?рг? кир?к: елдан-ел бу чара ки? ??мгыятьчелект? к?бр?к х?рм?т казана. Б?йгел?рд? катнашучылар да зур ?зерлек бел?н, зур ?аваплык сизеп конкурсларда катнаштылар. «Туган тел илен? с?ях?т» диг?н дистанцион олимпиада н?ти??л?ре т?б?нд?гел?р: 1 урын - Дубенка районы Кочкурово гомуми урта м?кт?бе командасы, ике 2 урын – Л?мбер? районы Пензятка гомуми урта ??м Торбеево районы Татар Й?н? гомуми т?м

м?кт?бе командалары, 3 урын – Ельник районы Мордовские Пошаты гомуми урта м?кт?бе командасы яулады. Барысы да грамота ??м “Якташлар»ны? б?л?кл?ре бел?н б?л?кл?ндел?р.

Республика к?л?менд? ?тк?н «Авылдашым бел?н горурланам» диг?н инша конкурсында ?и??че Рузаевка районы Татар Пешл? гомуми урта м?кт?бе 11 нче сыйныф укучысы Саляева Гульнара булды. А?а грамота ??м б?л?кне (электрон китап) ОАО «Мордоавтодор» генераль директоры Рафик ?мин улы Салихов исеменн?н тапшырылды.

Икенче урын яулаучы Л?мбер? районы Пензятка гомуми урта м?кт?бе 7нче сыйныф укучысы Арикова Регина. Ике ?ченчене - Кадошкино районы Большие Поляны гомуми т?п м?кт?бе 6нчы сыйныф укучысы Ахметова Альмира ??м Ромоданово районы Алтар гомуми урта м?кт?бе 10нчы сыйныф укучысы Илькаева Лариса. Грамоталар ??м б?л?кл?р шулай ук “Якташлар»дан булды.
Б?йр?м кысаларында туган тел, ил ??м башка темаларга багышлап республика м?кт?пл?ре укучылары татар теленд? шигырьл?р с?йл?дел?р, ?ырлар ?ырладылар. Татар ?ыры конкурсында беренче урын яулаган Л?мбер? районы Аксен урта м?кт?бе 10нчы сыйныф укучысы Бадретдинов Салаватка Бикмаев Ш?мил З?к?рья улы конвертта (2ме? сум) акча ??м Мордовия ЦДУМы исеменн?н чикк?н т?б?т?й бел?н грамота тапшырдылар.
2нче урынны ?юри ?гъзалары бертавыштан Ромодан районы Алтар урта м?кт?бе 10нчы сыйныф укучысы Халикова Гульнарага бирдел?р. А?а ?зене? б?л?ген Л?мбер? эшм?к?ре Исякаев Радик Спартак улы алып килг?н. ? 3нче урын яулаучы Л?мбер? районы Кривозерье гомуми урта м?кт?бе 6нчы сыйныф укучысы Исхакова Ирк?мг? грамота бел?н б?л?кне К?мил Ш??к?т улы Мангутов («ЭМ-Кабель» директоры) исеменн?н тапшырылды.